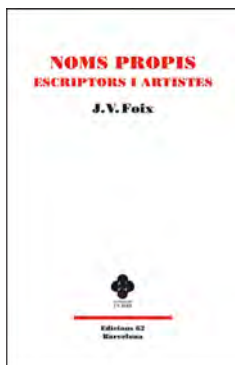

literatura
RAMON PLA

Es reediten setanta-sis dels molts articles, conferències i pròlegs que Foix publicà entre 1921 i 1975, i que dedicà a escriptors i artistes contemporanis. Els articles permeten entendre en profunditat els criteris de Foix sobre l'art i la cultura contemporànies, i conèixer un retaule molt complet de les arts d'aquella època.

Criteris i anàlisis de J. V. Foix

Noms propis. Escriptors i artistes

J. V. FOIX

Fundació J. V. Foix
Edicions 62
294 pàgines
18 euros

El lector trobarà en aquest llibre setanta-sis dels molts articles, conferències i pròlegs que Foix publicà entre 1921 i 1975, cinquanta dels quals estan dedicats a escriptors —de Ramon Llull a Josep Pla— i vint-i-sis a artistes —de Goya a Miró.

Un primer atractiu d'aquests textos és el de constatar la plèiade d'escriptors i artistes excepcionals —contemporanis, gairebé tots— dels quals parla Foix amb una sorprenent precisió, la qual cosa li suposarà al lector rebre tot un màster sobre la cultura catalana d'aquells dies. Rigorós i estimulants. Un segon atractiu d'aquests textos —el més important— és percebre els criteris de Foix per jutjar l'obra d'artistes molt diferents, procedents a més de contextos socials i estètics molt diversos. No està a favor o en contra de les escoles artístiques sinó que, simplement, mira les obres i llegeix els llibres. Després en parla.

En Foix hi ha dues actituds prèvies i constants: el catalanisme i, el que en podríem dir, la responsabilitat —social, cultural— amb què valorava les obres. Un bon exemple d'això és que, gairebé sempre, insereix les obres en l'evolució —el progrés, afirma sempre— de la cultura catalana des de la Renaixença. Un progrés que, pel que fa a la literatura,

ell veu marcat per unes fites que “representen el triomf literari de la llengua catalana i la immortalitat de la nostra cultura: Llull, Verdaguer, Fabra i Carner”. Inequívoc, com sempre.

Sobre el primer aspecte —el patriòtic— Foix es mostra, sempre, a favor d'un pancatalanisme indeclinable. I subratlla el seu catalanisme amb comentaris com el que atribueix al Pare Miquel d'Esplugues: “De la Roma antiga Catalunya, n'ha assimilada la llibertat i el seny, l'afecció per la indústria i el treball [...] L'Espanya castellana n'ha heretat només l'afecció per les armes i l'aversion pel treball”. Exagera una mica, és clar, però l'orientació és clara. Tanmateix, Foix no escriu per divulgar aquestes dues idees —de fet, una—, però aquestes conviccions són l'arrel dels seus interessos culturals.

Sobre les seves valoracions estètiques, cal destacar —em sembla— algunes coses: primer, que ni evita les divergències ni dissimula les preferències. Fa constar, per exemple, que “no sóc lul·lista”, o que “estimem l'obra de Verdaguer en la proporció i en la mesura que exigeix l'honestat crítica i no recomanariem pas el seu mestratge literari sense reserves”, o sobre el seu estimat Maragall puntualitza que “érem lluny del seu optimisme pairal [...] i més lluny

teatre

Francesc Foguet ens recorda la figura del dramaturg Josep M. Benet i Jornet

cinema

'Vivarium' de Lorcan Finnegan, una pel·lícula que sembla feta per als temps que corren

televisió

'Unorthodox', basada en una història autobiogràfica a la plataforma Netflix

encara del seu concepte de poesia», i sobre Sagarra —“rodejat de rics de trinca, putàngues i futbolistes” — diu que entenia que “entre torrada i torrada amb caviar i glops de cervesa negra alemanya[...] em volgués fer comprendre que ja sabia que els seus versos no eren del meu gust”. Però paral·lelament a això els seus elogis de Verdaguier, Maragall, Sagarra i de molts d’altres són evidents, generosos i precisos amb una especial debilitat, naturalment, per l’obra de Carner, de Ribà i de Pla.

Amb l’avantguarda reacciona d’una manera similar. La seva definició és impecable: “L’avantguarda, en les lletres i en les arts, és sempre una reacció enfront de tota davallada al lloc comú, a l’acadèmia o a la barbàrie”. Però sap també que la innovació, per ella mateixa, no garanteix la qualitat com creuen aquells per als quals un tret avantguardista “pel simple fet de la novetat, té validesa pròpia” i aquells als quals “se’ls afluixen les cames si algú els diu que no estan al dia”. Ell mateix sintetitzava la seva actitud quan, en la conferència que féu a l’Institut d’Estudis Catalans (1961) parlava “del meu eclecticisme alliberat de compromisos de secta i la meua atenció envers l’activitat d’altri.” Justament això és el que va fer.

En el recull hi ha també articles més convencionals —necrològiques, pròlegs previsibles, amables qualificacions adreçades a un amic—, però si el llibre té interès és perquè la majoria dels textos són intel·ligents i sensibles a la forma artística i al que expressa. Només cal observar com analitza la prosa de Josep Pla —tan diferent a la seva—, en la qual sap trobar la novetat reveladora. Escriu: Pla —“ull de perdiu, orel·la de llebre”— “s’esforça a expressar-se amb el vocabulari d’ús, útil i gairebé popular”, [però] tot d’una [...] us sorprèn amb un mot, rar per la seva situació en el text, extraordinari per la seva qualitat d’expressió i, malgrat tot, imprescindible”. No es podia definir millor l’adjectivació planiana. I en aquests articles el lector trobarà també, de tant en tant, el regal

d’alguna expressió que sembla extreta d’un poema.

Aquest llibre reedita, bàsicament, els articles de Foix publicats el 1990 al volum IV de les *Obres completes* enriquit amb tres articles (J. V. Foix, Robert Gerhard i Joan Miró) sobre el comú projecte d’un ballet (*Ariel*). La reedició s’incorpora a la col·lecció de textos de Foix coeditada per Edicions 62 i la Fundació Foix que dirigeix Jordi Madern. Són textos d’un notable interès que ara es poden llegir introduïts i endreçats per Jordi Cornudella. L’única dificultat d’aquests textos rau en un estil artificios —mèrit i muralla, alhora— que inclou “inversions lèxiques, anacoluts”, etc. que fan un punt àrdua la lectura.

Neix CONCRET. Economia i Pensament, una revista que vol obrir debats i presentar estudis que tenen l’Arc Mediterrani com a marc territorial.

NOVETATS 314

Edicions Tres i Quatre / València

Institut Ignasi Villalonga d’Economia i Empresa / València

Pots seguir-nos a Facebook i Twitter. Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat